

DOI: 10.36719/AEM/2007-2020/57/29-32

Gulnoz Yunusovna Sattorova
O'zbekiston Fanlar Akademiyasi O'zbek tili
Adabiyoti va Folklori Instituti
noza1969@mail.ru

BUGUNGI HIKOYALARDA AYOL OBRAZI TALQINI

Annotatsiya

Ayol obrazining dunyo adabiyotida aks etishi, uning jamiyatdagi ijtimoiy mavqei u yashagan tarixiy davr bilan bevosita bog'liq bo'ladi. Dunyo adabiyotini kuzatadigan bo'lsak, Angliya adabiyotidagi Elezabet, yapon adabiyotidagi Malika Otikuba, rus adabiyotida Tatyana Larina va Natasha Rostova, Amerika adabiyotidagi Skarlet Oxara, fransuz adabiyotidagi Madam Bovarilar bugun shu xalqlar ayollarining timsoliga aylangan.

O'zbek adabiyotida ham ayollar obraziga murojaat qilish, ularning turfa qiyofalarini yaratish adabiyot yaralibdiki davom etib kelmoqda. Maqolada bugungi zamonaviy o'zbek hikoyachiligida ayol obraziga murojaat qilish, bunday obrazlarning badiiy talqini ikki hikoya misolida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: hikoya, ayol, obraz, adabiyot, qahramon

Artistic interpretation of female image in the story

Summary

The image of a woman in world literature, her social status in society are directly related to the historical period in which she lived. If we look at world literature, Elizabeth in English literature, Princess Otikuba in Japanese literature, Tatiana Larina and Natasha Rostova in Russian literature, Scarlett Ohara in American literature, and Madame Bovary in French literature have become the epitome of women of these nations. And in Uzbek literature, the image of a woman, the creation of her inimitable image continues from the moment of her creation. The article analyzes the attractiveness of the image of a woman in the modern Uzbek narrative, the artistic interpretation of such images on the example of two stories.

Key words: story, woman, image, literature, hero

Har bir xalqning go'zallik haqida o'z qarashlari bor, gulga, tabiatga, hayotga, insonga va shuningdek AYOLga. Mana shu qarashlar badiiy adabiyotga kirib kelganda qarashlar yanada teranlashadi. Barcha xalqlar adabiyotini kuzatadigan bo'lsak, qadimdan Ayol obrazi kult darajasiga ko'tarilganligining guvohi bo'lamiz. Ming bir kecha ertaklaridan to zamonaviy adabiyotimizdagi Kumushbibiyu Zaynab, Zebiyu Zabarjadlar qaysidir jihatlari bilan adabiyotimizda milliy o'zligimizni anglatadigan asosiy obrazlar sifatida yashab kelmoqda.

"Insonshunoslik bo'lmish adabiyot birinchi navbatda ayolshunoslik, ya'ni ayolni o'rganish, inkishof etish ilmidir. Kuzatsak, eng qadimgi asarlar ham ayolga bag'ishlangan, ular konfliktini ayol va unga aloqador narsalar tashkil etadi. Hatto aytish mumkinki, adabiyot taraqqiyoti ayol mavzuining badiiy tadqiqi, uning teranlasha borishi bilan chambarchas bog'liq" ekanligi barcha davrlar adabiyoti uchun xosdir. Darhaqiqat, jahon adabiyotida ayol obrazining umumiy va o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish adabiy jarayonning umumiy qonuniyatlarini, ayniqsa, milliy adabiyotlarni o'zaro qiyosiy-tipologik aspektida o'rganishda yordam beradi.

Ayol obrazining dunyo adabiyotida aks etishi, uning jamiyatdagi ijtimoiy mavqei u yashagan tarixiy davr bilan bevosita bog'liq bo'ladi. 18 asr nasrida ayollarining romantik obrazlari yaratilgan bo'lsa, asta sekinlik bilan ularning manfaati uchun kurashchan obrazlari paydo bo'la boshladi. Dunyo adabiyotini kuzatadigan bo'lsak, Angliya adabiyotidagi Elezabet, yapon adabiyotidagi Malika Otikuba, rus adabiyotida Tatyana Larina va Natasha Rostova, Amerika adabiyotidagi Skarlet Oxara, fransuz adabiyotidagi Madam Bovarilar bugun shu xalqlar ayollarining timsoliga aylangan. Bu kabi obrazlar XIX asr rus mumtoz adabiyotida sezilarli darajada ko'p uchratishimiz mumkin.

O'zbek adabiyotida ayollar obraziga murojaat qilish, ularning turfa qiyofalarini yaratish XX asrning dastlabki yillarida yaratilgan nasriy asarlarimizda ko'rina boshladi. Kumushbibi, Zaynab ("O'tkan kunlar"), Zebi ("Kecha va kunduz"), Unsin ("Dahshat"), Gulnor ("Qutlug' qon") Saida ("Sinchalak") va h.k. asarlarni

¹ Исомиддинов З. Икки аёл. // Тафаккур.-2007.-№4.-47 б.

keltirishimiz mumkin. Garchand, bu asarlarning barchasida ayollar obrazi etakchi qahramon darajasiga chiqmagan bo'lsa-da, asardan ko'zlangan maqsadni u yoki bu darajada ochish uchun xizmat qilgan.

Zamonaviy o'zbek adabiyotida Xurshid Do'stmuhammad, Erkin A'zam, Nazar Eshonqul, Isajon Sulton, Ulug'bek Hamdam, Qo'chqor norqobil, Luqmon Bo'rixon, Zulfiya Qurolboy qizi kabi adiblarimiz ijodida erkaklar bilan teng ijtimoiy hayotimizda faoliyat yuritayotgan, yoki shu hayotning qaysi bir jihatida o'z o'rniga ega ayollar obrazlari muhim o'rin egallaydi. Biz ushbu maqolamizda shu kabi ayollar obrazlari aks etgan ba'zi hikoyalarga murojaat qildik.

Obraz yaratishda uning to'laqonli chiqishi yozuvchining iste'dodi va hayotiy tajribasi bilan bog'liq. Rus olimi E.S.Hore ayollar obrazlarini quyidagicha tasnif qilishni taklif qiladi: malikalar, jodugarlar, farishtalar, yoqimli va jozibalilar, mehribon ona va xislatli ayollar. Ammo u o'z qarashlarini rus adabiyoti misolida dalillab "... rus madaniyati va adabiyotida ayol eng yuqori insoniy qadriyatlarini o'zida mujassamlashtiradi"², deydi. Adabiyotning umuminsoniy xususiyatlarini inobatga oladigan bo'lsak, biz bu tasnifni o'zbek adabiyotiga ko'ra ham tatbiq etib har bir xalq adabiyotida yaratilgan obrazda albatta o'sha xalq qadriyatlari va uning milliy xarakteri aks etishini nazardan qochirmay, opa, singil, suyakli yor va h.k. degan fikrni qo'shimcha qilgan bo'lardik.

X.Do'stmuhammadning "Mahzuna"³ hikoyasi milliy hikoyachiligimizdagi ayol obrazi o'ziga xos tarzda yoritilgan obrazlardandir. Bu asar o'tgan asrning 90 yillarida yaratilgan. Asar sho'roviy axloq va sharq ayoli o'rtasidagi zidlikni qiyos etuvchi badiiy-psixologik talqini bilan boshqa asarlardan ajralib turadi. Hikoyada milliy xarakter ichki kolliziyalar tasviri Mahzuna obrazi orqali maydonga chiqadi.

Hikoyaning boshlanishida telefon jiringlaydi. Asar qahramoni Mahzunaning allanimadan xavotirlanayotgani, vahimaga tushayotgani seziladi. Keyin bu pokiza ayol iztiroblarining sabablari ochila boradi.

Mahzuna turmush o'rtog'i Maqsad bilan ziyofatga boradi. O'z axloqiga, dunyoqarashiga yot bir muhit bilan duch keladi. Ziyofat ishtirokchilari orasida o'zini tamomila begona sezadi. Bemalol qadah ko'tarayotgan, erkaklar bilan tengma-teng askiya aytayotgan ayollarni ko'rib hayo olovida lov-lov yonadi. Bunday davralarda o'tiraverib, eti o'lib ketgan "Maqsadjon akasi ikki-uch, "Oling, eb o'tiring" deb uni dasturxonga undadi. Mahzuna battar tortinib-qimtinib "sekinroq gapiring" degandek eriga er ostidan xumraydi", deb tasvirlaydi muallif bu holatni.

Mahzuna bu davraga begona bo'lishi bilan birga, so'layotgan gullar orasida yangi ochilgan gulday yashnab turar, o'zining yoshligi, go'zalligi, tortinchoqligi bilan hammaning e'tiborini tortar edi. Ushbu holat erkak va ayollar teng huquqda bo'lgan bunday davralarda ishtirok etib yuruvchi evropacha tarbiya ko'rgan ayollar uchun normal holat bo'lib tuyulishi mumkin edi. Hatto, evropacha axloqqa ko'ra bu holat ayolning g'alabasi, boshqalardan ko'ra ustunligi sifatida baholanadi. Ammo Mahzuna uchun bunaqa emas. Davra ko'rgan ayollardan biri Mahzunaga taskin beradi: "Birinci safar (ziyofatga-G.S.) olib borganlarida o'lib qolay deganman... Keyin-keyin o'rganib ketdim..."⁴

Mahzuna ruhiyatiga juda qattiq ta'sir qilgan narsa shu davraning sardori (ziyofat ishtirokchilari, jumladan, Maqsadjonning boshlig'i) Bo'ri Sobitovichning o'ziga shahvoniy hirs bilan tikilishi edi. "U kishi ko'ziga tikilib turganini Mahzuna ancha kechikib payqadi, o'g'irlik ustida qo'lga tushgan odamdek hurkib, duv qizardi. Ko'zini olib qochdi-shoshib qo'lini ustal ostiga yashirdi, shunda ham tinchimay eriga qaradi, Maqsad akasi muloyim, odobli tabassumlar sochib basavlat kishidan ko'z uzmay turar edi..."⁵

Davradagilarning bu tariqa munosabati, Bo'ri Sobitovichning o'ziga eb qo'ygudek tikilishi, ustiga-ustak turmush o'rtog'ining o'zini sodiq quldek yoki xotinfurushdek tutishi Mahzunaning sharq ayoliga xos nozik qalbini tilka-tilka qiladi. "Mahzuna tushunmadi, qiynalib ketdi, xo'rliki kelib yig'lab yuboray dedi", - deb tasvirlanadi uning holati. Eng yomoni ochiq-oydin pok nomusini toptashga intilayotgan mansabdor-Bo'ri Sobitovichning harakatlariga davrada o'tirgan yoshu qari, hatto turmush o'rtog'i tomonidan xayrixohlik bildiriladi. Ziyofat so'nggida Bo'ri Sobitovich evropalik janoblardек barcha ayollarning qo'lini o'pib xayrlashadi. Ayollar bundan hatto faxrlanishar, o'xshovsiz hirlinglashar, bu esa Mahzunani battar dahshatga solar edi. Bo'ri Sobitovich o'zi tomon qo'l cho'zar ekan: "o'zini Maqsadjon akasining panasiga oldi." "Mayli, qizim, mayli, dedi u Mahzunaga uzatgan qo'lini havoda muallaq tutib, yosh ekansiz". Davraning

² Шоре Э. Феминистское литературоведение на пороге XXI века. // Литературоведение на пороге XXI века./ Материалы Международной научной конференции. (МГУ, май 1997.) М., 1998, С. 99

³ Дўстмухаммедов Х. Жажман. Тошкент:Шарк, 1995. 196-бет.

⁴ Дўстмухаммедов Х. Жажман. Тошкент:Шарк, 1995. 199-бет.

kemshik qariyasi olovga yana yog‘ sepadi. “Birinchi safar Mahzunaxonni kechira qoling, Bo‘rivoy, yig‘ilishib tursak ko‘nikib ketadilar”.

YOzuvchi bu bilan millat axloqida yuz bergan fojialarni uning yaratuvchisi ayol obrazi orqali bir ko‘rinishni ochib beradi. SHarqona axloqdan, hayodan voz kechib, tamom bir begona hayot ostonasiga qadam qo‘yish va bu g‘ayrimilliy odatlarga “ko‘nikib ketish” eng katta fojia sifatida talqin etiladi. YOzuvchi bu «qoida»larga ko‘nikmaydigan ayol obrazini yaratar ekan millatni tanazzuldan saqla ko‘nika olmaydi. Har bir obrazga xususiy yondashuv bilan birga qiyosiy yondoshuv ularning tizimli guruhlarni ajaratib olish imkonini bedadi. SHu ma‘noda hikoyadagi Mahzuna obrazi sevimli yor, sadoqatli rafiqa sifatida ko‘z o‘ngimizda gavdalansa, «barcha ayollarning qo‘lini o‘pib xayrlashish, ularning bundan hatto faxrlanishi va o‘xshovsiz hirlinglashar», bu asardagi ayollarning yana bir tolifa umumlashma obrazlarini gavdalanitiradi.

Muallif Mahzunaning hayosini, asli poklik dunyosining bebaho malikasi ekanini uning cho‘milish sahnasi orqali mahorat bilan tasvirlab beradi. SHarq e‘tiqodida suv poklik ramzi. Axloqiga zid bo‘lgan jirkanch davradan qaytib kelgan Mahzuna kirlangan ruhini suv bilan poklamoqchi bo‘ladi, go‘yo: “Erini o‘rniga yotqizib mehmonxonaga chiqquniga qadar undan vannaxonaga o‘tib suvni oxirigacha sharillatib buraganiga qadar... chiroq nurida simobdek yiltillab tushayotgan suvga, oppoq vannaga, oppoq devorga...oppoq badaniga qarashdan uyalib kaftlarini yuziga bosganicha o‘ksib-o‘ksib yig‘lab yubordi...”⁶

Hikoya muqaddimasi xotimada yana takror beriladi. Qahramon ruhiyatidagi iztirobni ifodalash uchun yozuvchi telefondan foydalanadi. Go‘yo Mahzunaga telefon qo‘ng‘irog‘i ham o‘sha fayzsiz ziyofat oqshomini, ko‘zlari hayvoniy hirs bilan yonib, “telefonlashamiz” deya yaltoqlangan Bo‘ri Sobitovichni eslatadi. “Telefon qattiq, asabiy jiringladi. Mahzuna qo‘lidagi likobchani tashlab yubordi, likobcha ustol ustiga tushdi, sinmadi”.

Asarning oddiy o‘quvchiga g‘ayritabiiy tuyulishi mumkin bo‘lgan xotimasi, kulminatsion nuqta hisoblanadi. Fayrimilliy muhit iskanjasida ruhiy iztirob tortayotgan Mahzuna bir qarorga kela olmay dag‘dag‘a bilan sapchib jiringlayotgan telefon go‘shagini beixtiyor ko‘taradi. Qarangki, fahshga to‘la Bo‘ri Sobitovich ovozi emas, iymon, hayo, sadoqat ramzi SHarq ayolining-onasining ovozi eshitadi. Qizi tug‘ilgan yili vafot etgan onasi narigi dunyodan turib go‘yo Mahzunani ma‘naviy qo‘llaydi: «Voy qizim-ey, o‘takam yorildi-ya!! Telefonni nega olmayapsan? Kechasi bilan alag‘da bo‘lib chiqdim-a, bolam!! Uying tinchmi, ishqilib?.. Mahzuna dastakni ikki qo‘llab quchoqlaganicha ho‘ngrab yubordi.

Xullas, hikoyada milliy xarakterning hayo, vafodorlik, oilaga sodiqlik, poklik kabi qirralari Mahzunaning ichki dunyosi tahlili misolida mahorat bilan ochilgan. Muallif estetik ideali har qanday buzuq muhitda bo‘lmasin, haqiqiy o‘zbek o‘zligini yo‘qotmaydi, degan haqiqatni ifodalaydi. hikoyada ayollarning uch toifa obraziga murojaat qiladi. Bosh qahramon- Mahzuna, erining jamoasidagi evropacha axloqqa taqlid qiluvchi ayollar, insonni har narsadan himoya olish qudratiga ega - ONA obrazi. Garchi, ona va ziyofatdagi ayollar qisqa shtrixlarda epizod tarzida berilsa-da ayollarimizni poklikka undovchi yuksak tarbiyaviy, ma‘naviy g‘oyani ilgari suruvchi Mahzuna xarakterini kengroq yoritishga xizmat qilgan.

Asarlarida ona, ayol timsoliga tez-tez murojaat qilgan adiblarimizdan biri Isajon Sultondir. “Jahon so‘z san‘atida onalar vasfi, onalik sha‘ni, ayol haq-huquqi va muammolariga bag‘ishlanib bitilgan, qadr topgan, maqtalgan asarlar oz emas. Isajon Sulton qissasi asl onaizorlikning shakllanishi va shakllantirilishidek og‘ir, zahmatli voqeiy-ilohiy tadbir, qonuniyatni islomiy yo‘lda sobit milliy turmush tarzi asosida, iymoniy ko‘rsatmalarga taslim poetik tafakkur bilan ijod etilgan o‘ziga xos badiiy namunadir. “Onaizorim” faqat mangu mavzuning yangi, eng ulug‘vor tomoni haqidaligi, adabiy-estetik yondashuvining iymonligi bilangina emas, boshqa qator fazilatlariga ko‘ra ham bugungi o‘zbek nasrining ko‘rkam yangiligidir”, deb yozadi adabiyotshunos olim Tohir SHermurodov⁷ adibning “Onaizorim” qissasi haqida. Darhaqiqat Isajon Sulton ijodidagi etakchi obrazlardan biri Ona obrazidir. U boshqa adiblardan farqli o‘laroq Ona obraziga prototip o‘laroq o‘z onasini tanlaydi. Va bu obraz zamirida butun o‘zbek onalari portretini yaratadi. “Onaizorim”dan so‘ng adib bir qator hikoyalarida ayollar obraziga murojaat qildi. “SHamolli kecha”, “Tokelinchak”, kabi bir qator hikoyalarida ayol obrazining turli ko‘rinishlarini yaratdi. Adibning “Men, onam va O‘rta Er dengizi” hikoyasidagi Ona u yaratgan obrazlar ichida o‘ziga xoslik kasb etadi. Hikoya chuqur psixologizm va drammatizmga boy. Hikoyada endi qahramonimiz keksalik gashtini surib, hayot falsafasini farzandlariga o‘qtirayotgan, mushohadakor, ammo hali ham qarashlarida o‘sha o‘tkir ma‘noli o‘zbek Onasi haqida so‘z yuritadi.

“Onam... o‘zgarib qolibdi-ku?” deb o‘ylayman bildirmasdan razm solib.

⁶ Дўстмухаммедов Х. Жажман. Т.ошкент:Шарқ, 1995. 202-бет.

⁷ Шермуродов Т. Мангу онаизорлик талқини. Етуклик жозибаси. – Тошкент: Турон замин зиyo, 2017. – Б. 144

Qaddini tik tutib, magʻrur yurishlari oʻsha-oʻsha, biroq avvalgi shiddati sezilmaydi. Sekinroq, avaylabroq qadam bosadi. Men oldin koʻrmagan, payqamagan koʻp xavotirlar bor bu qiyofada”. Asarda muallif oʻzbek onasi qiyofasini, fazilatlarini, hech kimga oʻxshamaydigan qirralari, dunyodagi voqea-hodisalarga, oilaga, el-ulusga, zuryodiga, ota-onaga munosabatini badiiy ifoda etadi. Ammo biror oʻrinda uning millatiga ochiq ishora qilinmaydi. Bu ishoralarning hammasi matn osti maʼnolariga yuklatiladi. “Odamlar suvni toʻgʻridan-toʻgʻri idish ogʻzidan ichishaveradi. Onam esa oʻylanib turib “Piyolasi yoʻqmikin” deb atrofiga alanglaydi.

– SHundoq ichavering, qarang, hamma shunaqa qilyapti.

– E yoʻq, qoʻysang-chi, uyat boʻladi.” Mana shu birgina “uyat” boʻladi soʻzining oʻziyoq oʻzbek ONAsi timsolini koʻz oldimizda gavdalantiradi. Hikoya davomini oʻqir ekansiz Onaning “eganim ichimga tushmadi”, “iymandim” kabi soʻzlar uning xarakteridagi bagʻrikenglik, mehr-u muhabbatni ifodalaydi. Asardagi kuchli lirizm uning engil oʻqilishiga koʻmak beradi. Asar muvaffaqiyatlaridan biri shundaki asr yozuvchi-oʻgʻil tilidan hikoya qilinadi. Onaning quvonchi va qaygʻularidan anchadan buyon uzoqlashgan oʻgʻilning u bilan safarga, safarki, xorij safariga chiqishi ular orasida biroz uzoqlashgan ona mehri ne ekanligini yanada mustahkamlanishiga asos boʻladi. YOzuvchi oʻgʻilning poytaxtda yashashi va qishloqda yashaydigan onaizorning shahar moʻjizalaridan hayratlanishi, bir qarashda oddiy hodisadek tuyuladi. Ammo ijodkorning onaning har bir soʻzi va harakatidan xushyor kitobxon chuqur falsafani anglaydi. Hikoya boshdan oxirigacha ona bolaning diologi asosiga qurilgan. Oʻrni -oʻrni bilan ona bolaning ichki kechinmalari ham berib boriladi. «Ha, onam oʻzgaribdi. Menga boladay itoat qilishi-chi? Boshqa yoʻlakka qarab ketaversa “U yoqqa bormang” desam, “Xoʻp” deb ortiga qaytishlari, qayga borsam ergashishlari, xuddi bolamday itoatkor boʻlsa-da, bu ham etmaganday, chiroyli manzaralaru xushtaʼm eguliklarni ilinishlari... bir zavqimni keltirsa, bir xavotirimni oshiradi. Har diydor onida yonida boʻlib, shularni sezmaganimni qarang». Muallif oʻz ichki kechinmalari orqali onasi haqidagi anglamlarini berar ekan, umr gʻanimatligi, shu gʻanimat dunyoda onalarimizni eʼzozlashimiz lozimligi uqtiriladi.

«Men, onam va Oʻrta Er dengizi” hikoyasida baʼzan hatto bir soʻz ustida alohida ishlashining, shu bir soʻz misolida asar tovlanib turishi mumkinligining guvohi boʻlasiz. “Men, onam va Oʻrta Er dengizi” hikoyasi esa, umuman, Oʻzbek onasi, Oʻzbek ayoli qiyofasini, oʻzbekning fidoyi farzandi timsolini dunyoga koʻz-koʻz qilishga arzigulik dilbar asardir»⁸, deb yozadi akademik Baxtiyor Nazarov.

Bu hikoyada Isajon Sulton qahramonining psixologik dunyosini, uning jamiyatdagi oʻrni, maʼnaviy axloqiy xususiyatlarini ochib berishda Xurshid Doʻstmuhammaddan farqli oʻlaroq, oddiy ayolning emas, Onaning ruhiyatini, yillar davomida uning tiynatidagi oʻzgarishlarni farzand oʻlaroq kuzatishlari asosida yoritadi.

Har ikki hikoyaning ham asosiy markazida ayol obrazi turadi. “Mahzuna”da muallif ayol ruhiyatidagi bir biriga qarshi, bir-birini takrorlamaydigan nozik kechinmalar, ayni paytda uning hech bir kuch eng olmaydigan qudrati AYOLlik gʻururi haqida hikoya qiladi. “Mahzuna” oilasi tomonidan ardoqlangan, erining muhabbatiga sazovor boʻlgan va shunga munosib tarzda oila va turmush degan tushunchalarni muqaddas sanagan ayol sifatida tasvirlaydi. Hikoya oʻquvchiga baxtdan masrur ayol uchun ham, shaʼni toptalgan ayol uchun ham ayollik shaʼni, qadr-qimmatini, muhim har qanday holatda ham ayol buyuk va muqaddas, degan xulosalarni beradi.

Birida umr yoʻldoshi, birida Ona timsolida tasvirlangan har ikki hikoyada ham ayol ruhiyatining qat-qatigacha nigoh tashlanadi. “Mahzuna”da uning eriga, atrofidagilarga boʻlgan munosabatlar bittagina ziyofat jarayoni orqali ochilsa, Ona obrazida uning ruhiyati, nigohlari, harakatlari, jimligi, bolalarcha sodda va begʻuborligi bilan ochiladi. Har ikki hikoyaning yutugʻi shundaki dunyo adabiyoti uchun xos boʻlgan bu ikki obraz milliy uzanlarda aks ettiriladi.

Adabiyotlar

1. Doʻstmuhammedov X. Jajman. T.oshkent:SHarq, 1995. 202-bet.
2. Isomiddinov Z. Ikki ayol. // Tafakkur.-2007.-№4.-47 b.
3. Isajon Sulton. Men, Onam va Oʻrta Er dengizi (“Oʻzbekiston adabiyoti va sanʼati” gazetasi, №5, 29.01.2016.
4. Nazarov B. Istʼʼdod manzaralari. Etuklik jozibasi. – Toshkent: Turon zamin ziyo, 2017. – B. 7.
5. SHore E. Feministskoe literaturovedenie na poroge XXI veka.// Literaturovedenie na poroge XXI veka./ Materialy Mejdunarodnoy nauchnoy konferensii. (MGU, may 1997.) M., 1998, S. 99.
6. SHermurodov T. Mangu onaizorlik talqini. Etuklik jozibasi. – Toshkent: Turon zamin ziyo, 2017. – B. 144.

Göndərilib: 25.08.2020

Qəbul edilib: 27.08.2020

⁸Назаров. Б. Истʼʼдод манзаралари. Етуклик жозибаси. – Тошкент: Turon zamin ziyo, 2017. – Б. 7